

Wydział Nauk Historycznych
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
Instytut Historii i Archiwistyki
Polskie Towarzystwo Historyczne

zapraszają na
ogólnopolską konferencję naukową
II FORUM EDUKACJI HISTORYCZNEJ
„Czy w edukacji historycznej potrzebny jest kanon?”

Toruń, 26-27 września 2025 r.
Wydział Nauk Historycznych UMK
(Collegium Humanisticum, ul. Bojarskiego 1)

Szanowni Państwo!

Z satysfakcją chcemy Państwa poinformować, iż wiosną tego roku ukaże się długo oczekiwana publikacja pt. *I Forum Edukacji Historycznej: nowe wyzwania*, zbiór studiów pod redakcją Hadriana Ciechanowskiego, Stanisława Roszaka, Małgorzaty Strzeleckiej, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2025, prezentująca dorobek naukowy I Forum, które odbyło się w dniach 7-8 września 2023 r. w Toruniu.

Z ogromną przyjemnością informujemy także, iż organizatorzy Instytut Historii i Archiwistyki UMK, Polskie Towarzystwo Historyczne przy współdziałaniu Komisji Dydaktyki Historii Komitetu Nauk Historycznych PAN, pragną Państwa zaprosić 26-27 września 2025 r. do Torunia na II FORUM EDUKACJI HISTORYCZNEJ, w czasie, którego pragniemy podjąć dyskusję na temat: *Czy w edukacji historycznej potrzebny jest kanon?*

Problematyka konferencji zaczęła krystalizować się podczas Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, jaki odbył się 17-20 września 2024 r. w Białymstoku. W kuluarach zjazdu rozpoczęła się dyskusja na temat potrzeby przygotowania kanonu postaci historycznych w edukacji szkolnej. Z jednej strony padały argumenty za, wskazujące na konieczność ograniczenia encyklopedycznego modelu kształcenia, ograniczenia liczby postaci historycznych na poziomie szkolnych wymagań podstawowych. Z drugiej strony padały postulaty o zachowanie możliwości wyboru, o potrzebie zróżnicowania takiego wykazu bohaterów w zależności od regionu. Pojawiały się też głosy o wymaganiach egzaminacyjnych i związanej z nimi potrzebie szerokiego zestawu bohaterów historycznych, niezbędnego w budowaniu arkuszy egzaminacyjnych.

Dyskusja o kanonie powraca w środowisku historyków i dydaktyków historii przy okazji prac nad opracowaniem kolejnej „Podstawy Programowej Kształcenia Ogólnego”. Kanon jest także ważnym elementem rozważań szkolnych o zakresie wymagań na kolejnych etapach kształcenia, jak i dyskusji o kryteriach doboru treści nauczania, metodyki kształcenia

oraz o wielkich nieobecnych w edukacji historycznej, zarówno tych o wymiarze powszechnym i narodowym, jak i regionalnym i lokalnym.

Wszystkie te głosy zasadniczo o „technicznym” charakterze odsyłają do kwestii głębszej i zasadniczej dotyczącej kanonu postaci historycznych. Wyraźnie ujawnia się to w dyskusjach w historiografii. Kanon postaci historycznych to ważny problem obecny od lat zarówno w dyskusji historycznej, jak i dydaktycznej. W historiografii angielskiej dominująca dwudzielna wizja wigowska, budowana według schematu dobry król-zły król, została ośmieszona przez nauczycieli Waltera Sellarsa i Roberta Yeatmana w książce „1066 and All That”. W historiografii francuskiej wyrazem takiej ożywionej dyskusji były pytania – czy bohaterowie oświecenia przygotowali Wielką Rewolucję Francuską, czy może to Rewolucja i jej następstwa wykreowały tych bohaterów. Podobne pytania możemy odnaleźć w historiografii włoskiej, w dyskusji o znaczeniu Risorgimento i jego twórców. W polskiej historiografii wystarczy przytoczyć spory szkoły warszawskiej i krakowskiej o przyczyny upadku Rzeczypospolitej, czy współczesne oceny roli „żołnierzy wyklętych”.

Mamy pełną świadomość, iż dyskusja nad kanonem to także rozważania nad pożądanym modelem kultury. Kwestia kanonu, w tym interesującego nas kanonu postaci historycznych, to nie tylko problem tego jak chcielibyśmy, żeby ten model wyglądał, ale także jak prezentuje się aktualny stan i kierunek rozwoju kultury. Współcześnie żyjemy w świecie ujawniającym swoją różnorodność. Dawniej koncentrowaliśmy się nad dostrzeganiem odmienności wynikającej z wewnętrznego zróżnicowania i kontaktów międzykulturowych. Dziś zastanawiając się nad kanonem, musimy zdawać sobie sprawę, iż nikt z nas nie musi jechać do odległych krajów, nie musi nawet opuszczać własnej okolicy, by spotkać się z wieloma aspektami Inności czy kwestiami wielokulturowości. Innym jeszcze problemem, który chcemy jedynie zasygnalizować w kontekście przygotowań do dyskusji jest zagadnienie „demokratyzacji historii” we współczesnej kulturze. O kształcie obrazów i wyobrażeń przeszłości nie decydują już tylko przedstawiciele historii akademickiej, ale także ludzie zafascynowani historią. Być może tak intensywne rozpowszechnienie pozaakademickich form historii i zastępowanie przez nie historii akademickiej jako komponentu kultury wynika z nieodnajdywania się wielu grup społecznych w modelu kultury jaki odnajdujemy w podręcznikach historii pisanych przez akademików.

Problemów związanych z kanonem jest wiele i nie chodzi nam o ich mnożenie. Chcielibyśmy tylko zasygnalizować i znaleźć wspólne pole dla rozstrzygnięć w zakresie kanonu postaci historycznych dla perspektywy akademickiej historii, dydaktyki historii oraz praktyki reprezentowanej przez nauczycieli. Pragniemy, żeby nasze kolejne spotkanie w Toruniu poświęcone było dyskusji na temat kanonu, w szczególności kanonu postaci zarówno w ujęciu historiograficznym, jak i dydaktycznym, w konfrontacji wypowiedzi historyków, dydaktyków i nauczycieli.

Planujemy obradom II Forum nadać odmienną formę organizacyjną, niż to było podczas naszego pierwszego spotkania. Proponujemy dyskusję w pięciu panelach przygotowanych według kryterium chronologicznego – starożytność, średniowiecze, nowożytność, wiek XIX oraz wiek XX na temat: *Czy w edukacji historycznej potrzebny jest kanon?* Punktem wyjścia do dyskusji staną się referaty (historyków, dydaktyków, pedagogów) dotyczące poszczególnych epok. Uczestnicy konferencji zaprezentują tezy własnych wystąpień w ramach wybranych paneli, odnoszące się do problemów historiograficznych, dydaktycznych oraz do praktyki edukacyjnej (w ramach wskazanych epok historycznych) odnosząc się do tez zaprezentowanych

przez panelistów. Liczymy, że przyjęty model obrad stanie się ramą do dyskusji pomiędzy uczestnikami konferencji prezentującymi różne specjalności i punkty widzenia na kwestie kanonu w edukacji historycznej.

Informacje na temat panelistów biorących udział w dyskusji zostaną opublikowane do dnia 31 marca 2025 r. Do dnia 30 kwietnia br. opublikowane zostaną natomiast główne tezy jakie pojawią się w referatach.

Na zgłoszenia chęci wzięcia udziału w konferencji czekamy do dnia 31 maja 2025 r. Uczestników prosimy o deklarację chęci zabrania głosu/przedstawienia własnych tez w dyskusji. Zgłoszenia prosimy przesłać na formularzu załączonym do niniejszego zaproszenia, do dr hab. Hadriana Ciechanowskiego na adres hc@umk.pl.

Uczestnicy, którzy nie zgłoszą chęci udziału w dyskusji będą mieli możliwość włączenia się w wolną wymianę zdań zaplanowaną podczas każdego z paneli.

Oplata konferencyjna wynosi 300 zł. Wpłat prosimy dokonać na konto Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu nr 45 1160 2202 0000 0000 3174 8579, podając w tytule „Edukacja historyczna, imię i nazwisko uczestnika”. Wpłat prosimy dokonać do końca czerwca br.

Wzorem I Forum planujemy opublikowanie tomu pokonferencyjnego, w którym chcielibyśmy umieścić artykuły stanowiące głos zaproszonych ekspertów oraz odpowiadające im teksty stanowiące trwały zapis stanowiska wyrażonego w dyskusji. Naszą ambicją jest stworzenie monografii, która stanie się trwałym elementem obecnych i przyszłych dyskusji na temat kanonu w edukacji historycznej.

Z poważaniem,

Komitet organizacyjny:

dr hab. Jarosław Dumanowski, prof. UMK

prof. dr hab. Stanisław Roszak

dr hab. Adam Kucharski, prof. UMK

dr hab. Wojciech Piasek, prof. UMK

dr hab. Małgorzata Strzelecka, prof. UMK

dr hab. Agnieszka Wieczorek, prof. UMK

dr hab. Hadrian Ciechanowski

Karta zgłoszenia
II Forum Edukacji Historycznej

Imię i nazwisko:

Tytuł/stopień naukowy:

Afiliacja:

E-mail:

Nr telefonu (opcjonalnie):

Głos w dyskusji: tak/nie

Panel: starożytność, średniowiecze, nowożytność, XIX w., XX w.

Dieta wegetariańska: tak/nie